

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 542.

Skupščini se ne vračajo. — Ogled po tarifi.
Plačila vprašanjem naj se pošlejo sproti
za odgovor. ○
Račun pri poštnem čaku, urada št. 12.922.

Ne gre tako!

Nasilje za nasiljem se je vršilo pod prejšnjo vlado »nacionalnega« bloka. Ni bilo dneva, da ne bi izvedeli za novo persekucijo, za novo preganjanje uradništva. Brozobzirno in kruto je bilo to vprašanje in ne solze žene, ne prošnje prijateljev niso pomagale, ker strankarski fanatizem je zatrl vsako humaniteto. Kdor ni bil dobro zapisan pri mogotcih, je moral v Srbijo, pa naj je bilo njegovo rodbinsko življenje s tem uničeno, pa naj so bile njegove zasluge za narod še tako velike.

Narod je gledal to divjanje, stiskal pesti in upal, da zavlada enkrat pravica. Zato so je vse oddahnili, ko je bil razbit »nacionalni blok« in ko so bili vrženi iz vlade oni, ki so bili duša te nasilne politike, ki niso poznali usmiljenja.

Vse se je tedaj oddahnilo, klerikalci ravno tako ko liberalci, ker vse je bilo prepričano, da je boljša vsaka vlada, ko pa vlada »nacionalnega« bloka. Ravno tako pa je tudi vse pričakovalo, da bo nova vlada popravila vsaj najhujše krivice, ki jih je zagrešila prejšnja vlada iz slepega strankarskega fanatizma. V tem znaku je pozdravila novo vlado vsa javnost in nova vlada je imela tako lepo in tako veliko priliko, da si pridobi simpatije javnosti, kakor pred njo še nobena druga.

To priliko pa je nova vlada zaigrala in danes smemo reči, da je javnost razočarana. Zakaj krivice se niso popravile in izvršene niso bile nobene izpmembe. Tisti, ki so preganjali, sede sedaj tako na svojih mestih, ko preje. Pregarjanci pa so v pregnanstvu, kakor da bi še nadalje vladala trda rola »nacionalnega« bloka. Pravica še nima besede.

Narod pa hoče, da dobi pravica besedo in da se popravi storjene krivice in da se krivci kaznujejo. Poprava krivic je prva in najvišja dolžnost vlade in če se nova vlada te dolžnosti ne zaveda, če je noče izpolnjevati, potem naj računa s tem, da jo bo narod ravno tako sodil, kakor je sodil vlado PP.

Narod pa hoče tudi, da se krivci kaznujejo. Ni v tem nobene maščevalnosti, nobenega preganjanja, temveč samo kategorična zahteva pravice. Če se pusti krivce nekaznovane, potem je s tem tudi izrečena oprostilna razsodba kaznivemu dejanju samemu. Ker zakaj ne bi ljudje ponovili isto nepravilnost, zakaj ne bi znova preganjali, če pa vedo, da jih ne zadene kazen.

Z nekaznovanjem krivcev se ubija pravni čut naroda, ker bo narod dejal in moral reči, da ni pravice, kjer so krivci nekaznovani.

Treba se je zavedati, da je pravni čut naroda že itak dobil globoke rane in da je skrajni čas, da prično voditelji naroda te rane celiti. Z nekaznovanjem krivcev pa je zasekana narodu nova globoka rana, ki je poleg še težje rane neopopravljenih krivic tako težka, da mora pravni čut naroda sploh zamreti. Ali se zaveda vlada težkih posledic, ki morejo nastati, če je ubit pravni čut naroda?

Ne gre tako, da bi ostalo vse pri starem. Narod hoče izpremembe, ker hoče napredek. Tega pa more dati samo nov duh, ki ga mora vlada pokazati v dejanjih, ne pa v besedah. Ne sme se trpeti še naprej, da se bodo preganjancem rožali oni, ki so jih persekvirali, kakor se to danes dogaja. Tega udara pravici v obraz javnost ne bo trpela in ga tudi ne sme trpeti.

Pravici mora biti zadoščeno ali pa mora narod reči, da ni nova vlada nič boljša od prejšnje.

Priprave strank za zasedanje skupščine.

Beograd, 3. septembra. V Beograd se vračajo ministri in politiki raznih strank. Včeraj sta prispela Superina in Stojadinović, danes pa se vrne predsednik skupščine Marko Trifković, ki se mudil na Bledu. S tem je življenje vlade prišlo v normalni tir. Rešujejo se resorni posli in vse se pripravlja za zasedanje skupščine. Kakor doznavamo, bo sklicana skupščina na izredno zasedanje od 10. do 15. oktobra. To izredno zasedanje bo trajalo le nekoliko dni in bo končano s čitanjem kraljevega ukaza. Radi kratkega časa ne bodo prišle na dnevni red nobene važne stvari. Interpelacijam bodo sledile samo prošnje in pritožbe, zlasti o priznanju službenih let posameznim osebam. Po tolmačenju, ki ga je dal predsednik Trifković, bi imel tekst tega rešenja značaj zakona. Takoj po izrednem zasedanju bo sklicano po predpisih ustave redno zasedanje dne 20. oktobra. V prvi vrsti pride na dnevni red invalidski zakon.

V drugi polovici tega meseca se sestane tudi finančni odbor, ki bo razpravljal v različnih tekočih zadevah takoj nato, ko se vrne predsednik finančnega odbora Radonić z Dunaja.

Parlamentarni krogi se z vso vnemo pripravljajo na jesensko življenje. Včeraj se je vršila v hrv. selj. klubu konferenca državnih podtajnikov in poslancev, ki se nahajajo v Beogradu. Konferenci, na kateri so razpravljali o resornih in političnih vprašanjih, je prisostvoval tudi dr. Maček. Govorili so tudi o premestitvi uradnikov na Hrvatskem. To vprašanje bo jasno stilizirano in rešeno,

ko se vrnejo vsi ministri v Beograd. Tada se bo vršila tudi seja ministrskega sveta.

Po povratku Trifkovića in Gjuričiča bo vlada sklepala tudi o sodelovanju njenih članov pri svečanostih na Lovčenu ob priliki prenosa kosti vladike Njegoša. Ministri in drugi uradni predstavniki potujejo iz Beograda 10. septembra.

V demokratskem klubu je imel g. Davidović z nekaterimi prvaki stranke se-stanek, na katerem se je razpravljalo o nadaljnji akciji demokratske stranke med narodom. G. Davidović pričakuje povratka Voje Marinkovića in Šumenkovića, da se z njima dogovori o svojem potovanju v Kragujevec, Užice in v Črno goro. Pri odhodu iz kluba je g. Davidović izjavil novinarjem na njihovo vprašanje, kaj je s fuzijo demokratske stranke z muslimani, sledeče: »Ne morem vam o tem še ničesar povedati. Časopisi so šli v svojih komentarjih predaleč. Ni nič novega v tej stvari. Znano vam je, da želim odkrito politiko in kadar bo kaj novega, vas bom obvestil.«

V Beograd so prispeli poslanci SLS dr. Vesenjak, Smodej, Bedjanić in tovariši. Oni so odločno demantirali vesti, da bi se dr. Korošec s Pašićem nahajal v Evian les Bais. Dr. Korošec se je mudil tam pred Pašićem. Ko je prispel Pašić v Evian les Bains, se je dr. Korošec nahajal v Grenoblu. Danes se vrne že v Ljubljano. Poslanci SLS so dalje ostro kritizirali postopanje HSS in njeno akcijo v Sloveniji, ker da ta stranka v Sloveniji ne bo imela uspehov, ko so ji odpadla glavna, agitacijska sredstva: plačevanje davkov in vojaška služba.

PRICETEK ZASEDANJA ZVEZE NARODOV.

Zeneva, 3. septembra. Včeraj dopoldne se je pričelo zasedanje Zveze narodov. Seje so se udeležili predstavniki Anglije, Italije, Japonske, Španske, Belgije, Brazilije, Švedske, Urugvaja in Češkoslovaške. Kljub običnemu pričakovanju ni prišlo na dnevni red mosulsko vprašanje, marveč je konferenca razpravljala o manj važnih vprašanjih. Po včerajšnji javni seji se je vršila krajša tajna seja, na kateri so sklenili, da se bo o mosulskem vprašanju razpravljalo na današnji seji. Finančni kabinet Zveze narodov je imel včeraj prvo sejo, na kateri je razpravljalo o ukinitvenju finančne kontrole v Avstriji.

VELIKE SLAVNOSTI NA DAN PRESTOLONASLEDNIKOVEGA ROJSTVA.

Solee, 3. septembra. Dne 6. t. m. se bo vršila svečana proslava prestolonaslednikovega rojstnega dne. Na predvečer se bo vršila bakljada. Drugi dan bo svečana služba božja in nato bodo prestolonasledniku v svečani avdienci izročene velike školjke z naslikanimi motivi iz Selc. Poleg tega bo prestolonasledniku izročena tudi knjiga s podpisi sokolskega naraščaja in cele reške sok. župe. Popoldne se bo vršila ljudska slavnost, zvečer pa svečana iluminacija.

FRANCOSKA OFENZIVA V MAROKU USPEŠNA.

Pariz, 3. septembra. Iz Feza službeno poročajo, da je napad francoskih čet uspel. Francozi so zavzeli vrh Dahar. Sovražnik se je umaknil že preje. Plen je zelo obilen. Abdelkrim je odpotoval v Aidir in bo sam prevzel poveljstvo nad vsemi četami. Rifani so potopili neko špansko transportno ladjo »Espanas«, ki je prevažala čete.

PRED SEJO CENTRALNEGA ODBORA JMO.

Sarajevo, 3. septembra. JMO se živahno pripravlja na sejo centralnega odbora. Vsak dan se vrše seje, na katerih se pripravlja material in se izdelujejo predlogi. Ves material bo prišel najprej pred poslanski klub. Dne 7. t. m. se vrši skupna seja poslanskega kluba in poslovnega odbora, 12. t. m. pa se sestane centralni odbor, ki šteje poleg poslancev še 26 članov. Vsi predlogi in poročila so še tajna. Nova ustvarjena politična situacija bo glavni predmet posvetovanja. Člani odbora iz province so dobili potrebna navodila, da konzultirajo pristaje muslimanske organizacije v svojih krajih. Na temelju njihovih poročil se bo utrdilo daljnje postopanje kluba in stranke. Iz razgovorov z vodilnimi člani muslimanske organizacije moramo sklepati, da se v vrstah muslimanov smatra, da vprašanje fuzije z demokratsko stranko še ni dovolj zrelo. Obstoji tendenca da se ohranijo sedanjí bližnji odnosi z demokratsko stranko. Dejstvo je, da muslimani situacije še ne smatrajo razčiščene. Tudi centralni odbor ni pristojen za reševanje o teh vprašanjih, marveč mora o fuziji sklepati zemaljska skupščina.

HRVATSKA ZAJEDNICA SE ORGANIZIRA.

Zagreb, 3. septembra. Predsednik Hrvatske Zajednice dr. Ivan Lorković je skupno z Mato Jagatićem in Stepanom Uroićem sklical konferenco za 13. september v Splitu, kjer da se bodo skupno z ostalimi njihovimi poslanci sporazumeli o sedanjí politični situaciji in podvzeli potrebne korake za organizacijo stranke. Na zborovanje so povabljeni tudi delegati posameznih zajedničarskih organizacij.

Napeti odnosi z Bolgarsko.

Beograd, 3. septembra. Kljub najboljši volji naše vlade ne more priti do zboljšanja odnosov z Bolgarsko. Vred sklepa macedonske organizacije, da se nadaljuje borba za neodvisnost Macedonije in da so pošljejo novi četaši na naše ozemlje, je bila prisiljena naša vlada, da podvzame obsežne varnostne mere. Bolgarski notranji minister Kalfov je sicer izjavil, da bo skušala Bolgarska te vpade preprečiti in naša vlada se je z njegovo izjavo tudi zadovoljila, toda sklep macedonske organizacije, ki je glavni stebel Cankove vlade, je vzel izjavi Kalfova vsako verodostojnost. Ni izključeno, da bo morala naša vlada podvzeti ostro represalije proti Bolgarski, da tako zaščiti svoje obmejno prebivalstvo pred razbojniškimi vpadi bolgarskih komitašev.

VENIZELOS SE VRNE NA GRŠKO.

Atena, 3. septembra. Tukašnji politični in diplomatski krogi so silno razburjeni vsled poročila zunanjega ministra Rendisa ministrskemu svetu, da se hoče bivši predsednik vlade Venizelos vrniti v Grčijo, prevzeti vodstvo svoje stranke in izvesti energično akcijo proti kabinetu Pangalosa, ker da ta kabinet ogroža interese Grške in ni v stanju vzpostaviti mir v državi. V resnici je tudi položaj v Grčiji zelo napet in vsak dan se bolj širi nezadovoljstvo proti režimu. Ministrski svet je radi tega sklenil, da se parlament razpusti in razpišejo nove volitve. Gotovo je to posledica izjave voditelja venizelistične stranke Kafandarisa, da njegova stranka ne bo več podpirala vlade Pangalosa. Povratku Venizelosa v Grčijo pripisujejo vsi politični krogi veliko važnost in smatrajo, da je on edini v stanju urediti razmere v Grški, zlasti pa njene odnose z Jugoslavijo. Venizelos je po svojih izjavah prepričan o potrebi, da morajo biti medsebojni odnosi med obema državama kar najpristranejši.

DRAKONIČNA OBSODBA BENITZ-KEGA.

Budimpešta 3. septembra. Včeraj ob 3. popoldne je bila po tajni razpravi izrečena obsodba proti bivšemu notranjemu ministru Benitzkiju, ki je kriv, da je razžalil regenta Horthyja. Benitzki je obsojen tudi radi izdajanja uradniških tajnosti na 3 leta ječe in na globo 15 milijonov madžarskih kron, razen tega izgubi tri leta politične pravice. Benitzki se je proti razsodbi pritožil.

TRGOVINSKA POGODBA Z AVSTRIJO DANES PODPISANA.

Dunaj, 3. septembra. Danes bo v kabinetu zveznega kancelarja podpisana jugoslovansko-avstrijska trgovinska pogodba.

NAŠA MESTA IN KONGRES MEST.

Beograd, 3. septembra. Na mednarodni kongres mest, ki se vrši od 28. t. m. do 4. oktobra v Parizu, bo odposlala beograjska občina kot svojega zastopnika Protića. Mesto Zagreb bo najbrže zastopal mestni načelnik Heinzl. Kdo bo pa zastopal Ljubljano?

NOVI GOZDARSKI ZAKON.

Beograd, 3. septembra. Novi načrt zakona o gozdovih, ki ga je izdelalo ministrstvo šum in rud, je bil predložen ministrskemu svetu v proučevanje. Načrt predvideva zelo ostre mere proti izsekavanju in ima hvalevredno tendenco, da pogozdi Kras.

Duševni povzročitelj svetovne vojna.

Z velikimi slovesnostmi je bil včeraj pokopan na Dunaju feldmaršal Conrad von Hötzendorf. V nagrobnih govorih so ga slavili kot največjega avstrijskega vojskovodje, kot enega najbolj zaslužnih mož stare Avstrije, v resnici pa je bil ravno Conrad von Hötzendorf tisti, ki je staro Avstrijo razbil. Ker nihče drugi, ko Conrad je bil duševni povzročitelj svetovne vojne, kakor je to dokazal na predvečer pogreba Heinrich Kanner v članku v »Prager Presse«. Iz zanimivega članka posnemamo:

Ko je postal l. 1906 Conrad šef generalnega štaba, se je takoj lotil zunanje politike, ki je dotlej ni bil najmanj poznan. Izdelal je svoj lasten politični program in ga predložil cesarju in baronu Aehrenthalu v odobravitve. Ta program je bil očitno izdelan pod vplivom Bismarckove politike. Kakor je Bismarck s tremi vojnami (proti Danski, Avstriji in Franciji) dvignil in ujedini Nemčijo, tako bi Conrad s tremi vojnami (proti Srbiji, Italiji, Rusiji) dvignil Avstrijo. Seveda bi bile vse tri vojne zmagovite in samo preventivne, ker vse te države so itak mislile Avstrijo napasti. Aehrenthal pa ni bil za Conradov načrt vnet, ker ni hotel dopustiti, da bi se vojaški krogi vmešavali v njegovo politiko. Toda že ob aneksijski krizi je Conrad s svojim načrtom skoraj zmagal in Aehrenthal je bil pripravljen pristati na vojno proti Srbiji in eventualno tudi proti Rusiji. Do vojne pa tedaj ni prišlo, ker je Rusija odnehalo na veliko žalost Conrada. Vseeno pa je mogel tedaj zabeležiti Conrad velik uspeh. Dosegel je, da sta pristala avstrijski cesar in Aehrenthal na eni ter nemški cesar in nemški državni kancelar Bülow na drugi strani na vojaško konvencijo med Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Po tej konvenciji je bila Nemčija obvezana priskočiti Avstriji na pomoč, če bi ofenzivna vojna Avstrije proti Srbiji povzročila splošno evropsko vojno. Tedaj je bil tudi izdelan poseben operacijski plan za slučaj svetovne vojne, ki je pozneje tudi izbruhnila.

Z vojaško konvencijo z Nemčijo v roki je skušal Hötzendorf opetovano doseči vojno s Srbijo. Toda dolgo se je upiral Viljem II., dočim je bil Berchtold hitro pripravljen za Conradov načrt. Balkanske vojne pa so po-

poloma zmešale Viljemovo orientacijo in že leta 1913 je pri odkritju Lipskega spomenika izjavil Viljem Conradu, da je sedaj tudi on za vojno proti Srbiji.

Kmalu nato se je dogodil sarajevski atentat. Conrad je izvedel za atentat na službenem potovanju. Vedel je samo to, da je bil Ferdinand ubit od Bosanca, ni pa ničesar slišal, da bi bil tudi kdo iz Srbije zapleten v atentat. Kljub temu je bila za njega gotova stvar, da je edini odgovor na atentat vojna proti Srbiji. Takoj se je odpeljal h Berchtoldu, ki ga je hitro pridobil za svoj načrt, nato pa je odšel k cesarju. Franc Jožef je bil za vojno pod pogojem, da se za njo izreče Wilhelm. Njegov pritrdilni odgovor je došel dne 6. julija in tako je bila vojna proti Srbiji sklenjena stvar. Pripomniti treba, da je bil Wilhelm za oborožen nastop proti Srbiji tudi za slučaj, če bi prišlo do vojne z Rusijo.

To se je tudi zgodilo in prišlo je do svetovne vojne. Ideja vojne je torej nastala v Conradovih možganih. Za uresničenje te ideje je bil Conrad stalna gonilna sila, kakor se to razvidi tudi iz njegovih spominov. Conrad je zato tudi duševni povzročitelj svetovne vojne.

Conrad, ki je bil novinec v politiki, je zagrešil dve kapitalni zmoti.

1. Mislil je, da je mogoča lokalizacija vojne s Srbijo, pa čeprav je bilo to mnenje v nasprotju z njegovim osnovnim prepričanjem, da pripravljajo sosedni Avstrije na njo koncentričen napad.

2. Pa tudi za slučaj svetovne vojne je bil mnenja, da je Nemčija zadosti močna, da vzdrži vsak napad. Že v prvih mesecih vojne je spoznal Conrad, da se je temeljito zmotil in da je silo Nemčije silno precenjeval.

Na obeh teh kardinalnih zmotah, ki so jih s Conradom delili tudi drugi avstrijski in nemški generali, so se morali ponesrečiti načrti Conrada in mesto povečane Avstrije s tremi zmagovitimi vojnami, je z eno samo ponesrečeno vojno razbil Avstro-Ogrsko in vrget ob tla Nemčijo.

Ne na Dunaju, temveč v Beogradu, Pragi in Parizu bi morali proslavljati spomin največjega avstrijskega vojskovodje, ker je bil obenem tudi eden najslabših politikov.

Politične vesti.

= Pašić in Radić se sestane, kakor poroča »Pravda« v Evian les Bains. O Pašiću pravi »Pravda«, da se je zelo popravil in se sprejema popolnoma zvrnan. Iz Evian les Bains-a odide Pašić v Beograd okoli 10. septembra, ker se hoče na vsak način udeležiti Njegoševih proslav. Dr. Ninič obišče obenem s St. Radićem Pašića in oba mu bosta poročala o delu naše delegacije na zasedanju Zveze narodov. Iz okolice Pašića se poroča, da želi Pašić, da bi se število strank reduciralo. Po njegovem mnenju so dve do tri stranke za Jugoslavijo popolnoma zadosti in bi se morala vsa nacionalna demokracija zjediniti v eni stranki.

= Juturnji list o fusiji radikalov in radićevcev. Z ozirom na predlog Jelenića in resolucije križevaškega shoda pravi »Juturnji list«, ki je zelo blizu vodstvu Radićeve stranke: Istotako... je splošna iz vrst narodno radikalne stranke misel približevanja narodno radikalne stranke s hrvatsko seljaško stranko. To je danes misel, toda ravnanje se po stari: »V začetku je bila misel (beseda)... ne more danes nihče uganiti, kdaj more iz besede nastati delo!« — Tako piše »Juturnji list«. Stari »Slovenski Narod« pa fantazira, da postaja nezaupanje med radikali in radićevci vedno večje. Lahko noč, dragi starček!

= Stališče demokratov Davidovičev stranke je označil posl. Grol v »Politiki« tako-le: Vprašanje revizije ustave ne smatra demokratska stranka kot aktualno programatično vprašanje, temveč le kot vprašanje, ki se ga more sedaj po preokretu politike HSS razpravljati z vso objektivnostjo. V tem smislu se je izjavil zadnji zagrebški sestanek in v tem smislu je nastopil tudi dr. Voja Marinković. Kot demokratska stranka je demokratska stranka vedno stremela za tem, da se vse razvojne možnosti varujejo za izvajanje ustave, ki pušča celo vrsto problemov odprtih. Sedaj uvidevajo tudi radikali, da bo revizija ustave potrebna, ker žele uvesti dvodolni sistem. Napake v našem javnem življenju ne izvirajo toliko od ustave same, kakor pa iz njene izvedbe in neupoštevanja njenih določb. Glede zblizanja med demokrati in jugoslovensko muslimansko organizacijo pa je dejal Grol, da se obe skupini stalno zblizujeta, kar izvirja iz časov opozicijskega bloka.

= Konjunktura »Slovenskega Naroda«. — Pod tem naslovom piše »Samouprava« z ozirom na lekcijo »Juturnjega lista« »Slovenskega Naroda« sledeče: Popolnoma se strinjamo z »Juturnjim listom« in dostavljamo: Kako to, da liberalen list, ki je še do včeraj lomil kopje za koncepcijo integralnega jugoslovenstva, nakrat preokrene plašč in govori o konjunkturi hrvatsko-srbskega spora, kar se pravi z drugimi besedami: separatizem... Zdi se, da je strgal krinko z obraza. In dobro je tako! — Ne more biti bolj točna sodba »Samouprave«, kakor je. Toda kaj pa bo sedaj s prestopom »Slov. Naroda« v radikale. Z odtrgano krinko jugoslovenskega mesije se ne dajo delati kupčije — ker je za take kupčije po sporazumu — konjunktura preblaba!

= Italija in vojni dolgovi. Italija je ponudila Veliki Britaniji in Ameriki, da plača letno na račun svojih dolgov največ 5 do 6 milijonov funtov (približno 125 do 150 milijonov lir). Več da Italija nikakor ne more plačati, ker je njeno prebivalstvo z davki že preobremenjeno in so tudi rezerve dežele majhne. (Denarja bi že bilo dosti, če bi ne bilo Italijanskega imperijalizma in fašizma. Tako pa gre ves denar za črne srajce in kamone! Op. ured.)

= Nemško-ruska trgovinska pogajanja, ki so bila že pred ugodnim zaključkom, so se sedaj nenadoma razbila. Ruski delegati so nepričakovano stavili nove zahteve in tudi take, ki jih je Nemčija že enkrat odbila. Smatra se, da hoče s tem Rusija odgovoriti na garancijski pakt, ki ga namerava skleniti Nemčija in ki bi osigural mir v Evropi.

= Zveza med francosko in špansko armado je v Maroku dosežena. V španski glavni stan je bil komandir francoski ordonančni oficir kot zveza. Enako je odposlal Primo de Rivera svojega ordonančnega oficirja v francoski glavni stan. Vse poveljstvo je koncentrirano v rokah maršala Pétaina. Vrše se zadnje priprave za generalno ofenzivo. Vreme je za ofenzivo ugodno. Abd-el-Krima pričenjajo plemena zapuščati, čeprav vodi usiljeno propagando. Svoboda Rifa se bliža svojemu koncu.

= Kitajska in velesile. Politična pozornica se je na Kitajskem docela izpremenila. Še pred nedavnim vsemogočni generali so zginili s površja. Ne govori se več o Čang-solinu, Fenghuanu in Vupejtu, temveč na njih mesta so stopila milijonska mesta Kanton, Peking, Tientsin in Šangaj. Kakor trde zanesljiva poročila, se njim pridružuje mogočno nacionalistično gibanje po vsej Kitajski, gibanje, ki je dobro organizirano in ki predstavlja vse drugačno nevarnost kot bokserjska vstaja. Ni pa še doseženo, da bi bile vse te sile združene v eni roki, temveč vsako mesto predstavlja svojo vlado in skupen nastop je še nemogoč. Toda na drugi strani je jasno, da ni treba dosti in vse te razne vlade nastopijo skupno in tedaj more na mah postati Kitajska taka sila, da bo nevarna za zaveznike. Oborožena intervencija zaveznikov more hipoma povzročiti združitve vseh teh vlad na bazi skupnega sovražstva proti tujcem in v tem je vzrok, da so zavezniki šle na Kitajskem še bolj brez moči ko pa razne kitajske lokalne vlade. Republikanska in komunistična ljudska vlada v Kantonu je nastopila proti Veliki Britaniji na način, kakor si še sedaj ni upala storiti nobena kitajska vlada. Hongkongu je namenjen od kantonske vlade smrten udarec, ker to je prepoved, da ne sme pristati v Kantonu nobena ladja, ki je bila v Hongkongu. In angleška mornarica, ki je še pred par dnevi grozila z kanonado na Kanton, mora sedaj molče trpeti to prelomitev pogodbe. Zakaj samo en strel in roditi se more nova Kitajska. Značilno za to stanje je, s kakšno pripravljenostjo so sprejele vlade Amerike, Anglije in Japonske predlog pekinške vlade za sklicanje kitajske konference za 26. okt. Celo London mora delati, kakor da ni pekinška vlada v nobenem oziru odgovorna za kantonske dogodke. — Kitajska se probuja in ost tega probujanja je čisto jasno obrnjena proti tujcem. Danes morejo zavezniki s popustljivostjo še zadržati izbruh kitajskega naroda, toda komunisti delajo na vse kriplje, da pride do izbruha in do katastrofe. In ne brez uspeha!

„BUDDHA“

čaj na velesjemu. Oglejte si H paviljon št. 461-465.

V. Ljubljanski velesjem.

Zanimanje za ljubljanski velesjem stalno narašča, kar kaže dejstvo, da je tudi včeraj posetilo velesjem čez 10.000 obiskovalcev. Število dosedanjih posetnikov presega že 50 tisoč. Zelo razveseljuje je, da se vsi gostje izražajo o velesjemu kar najboljše ter se posli kljub splošni gospodarski krizi jako dobro razvijajo.

Dosedaj sklenjene kupčije prekoračajo 10 milijonske svote. Lahko pa bi se sklenilo še veliko več kupčij, če bi se spuščali prodajalci v take plačilne kombinacije, ki jim jih nudijo kupci. Veliko kupčij so danes napravili razstavljalci pisarniških potrebščin, dalje je bilo veliko kupcev za emajlirano posodo, predvsem trgovci iz Srbije, le žal, da zastopnika ni bilo na mestu. Grki so se zanimali za sita (mreže). Mnogo kupčij se je sklenilo z upogojnim poštivom, le žal, da je premalo izbire na letošnjem sejmu. Dalje je bila opažati velika živahnost pri razstavljalcih plutovine (zamaški), kozmetike, dalje pletilnih in poljedelskih strojev. Za verige so se zanimali kupci iz Bolgarije, Grčije in Rumunije, za pločevino pa kupci iz Skopja. Dobre konjunktore je imelo tudi sledeče blago: električni material, poljedelsko orodje, bombaževina, usnjarska galanterija, žreblji »sekse-ri« (leseni cveki), zobotrebi. Za zadnja dva predmeta so se zanimali predvsem Francozi. Precej so nakupili kupci iz Carigrada. Zelo dobre kupčije so sklenili razstavljalci preprog, katere kupujejo v velikem številu trgovci iz Slovenije.

Večje število posetnikov je došlo včeraj iz sledečih krajev: Rečica ob Savi, Dol. Lendava, Trst, St. Pölten (Avstrijska republika), Niš, Zagreb, Sv. Pavel pri Prebodu, Bos. Krupa, Ormož, Srbobran, Sarajevo, Gorica, Beograd, Poljane, Giljani (Kosovo, Srbija), Dunaj, Solun, Bukarešta, Branje, Carigrad, Skoplje, Tessaro, Maribor, Klatov, Ligole (Italija), Hamburg, Tržič, Grac. Večina posetnikov je pripadala kmečkemu stanu. Med včerajšnjimi posetniki se je nahajalo zelo veliko število duhovnikov. V večjih skupinah so prihajali tudi sejmari. Za nedeljo je napovedan poset »Zveze kmečkih fantov in deklet«, ki jih bo okrog 150.

Z dosedanjimi uspehi smo lahko popolnoma zadovoljni, k čemur ni v zadnji vrsti pripomoglo lepo vreme. Jupiter pluvius nam je zaenkrat prizanesel.

Jako razveseljuje pa je dejstvo, da se zanimajo trgovci tudi že za prihodnji velesjem. Kakor vse kaže, bo prirejen prihodnji ljubljanski velesjem v stilu.

KONFEKCIJSKA TOVARNA FR. DERENDA & CIE, LJUBLJANA.

Na Aškerčevi cesti v neposredni bližini obrtne šole v Ljubljani se je pravkar dogradila moderna železobetonska zgradba — konfekcijska tovarna. Načrte za zgradbo je izdelal profesor in arhitekt Ivan Vurnik. Po njegovem načrtu je tovarno gradbeno podjetje Ing. Dukič i drug v Ljubljani.

Ustvarjena za konfekcijsko industrijo, je v notranjosti urejena skrajno ekonomično, istočasno pa z vsem pripadajočim komfortom, ter zavzema v tovarni industriji brez dvoma prvo mesto v državi.

V pritličju se razen likvidature, blagajne in manipulacijskega oddelka, nahaja 300 m² velika prikojevalna dvorana, opremljena s potrebnimi stroji za krojenje. Nad njo je 400 m² velika šivalna dvorana, kjer je nameščenih predhodno 60 šivalnih strojev znamke Singer in deset specialnih strojev. Vse te stroje žene električna energija, tako da teče delo avtomatično izpod rok ter je uslužbenstvo predvsem poklicano, da obrača

vso pozornost edino na solidnost in ličnost izdelka.

V podzemlju, kjer se nahaja ekspedicijski in krznarski oddelek ter razna skladišča, se nahajajo tudi kopalnice za uslužbence. To, kakor tudi moderna ventilacija, zračni in svetli prostori in vsa ostala oprema, so zadosten dokaz, da se je imelo pri gradnji tovarne v vidu higijenske naprave. Ločeno od gornjega, se nahaja na drugi strani tovarniška kantina.

Poleg tovarne, ki je projektirana za 300 delavcev, zaposluje podjetje izven doma veliko število privolnih obrtnikov, predvsem pa invalide in sirote v vojni padlih.

Da pa je dana možnost tudi posameznem priti najceneje do dobrih izdelkov, ima lastno delajno trgovino na Erjavčevi cesti št. 2, nasproti Dramskega gledališča, ter numerava odpreti v najkrajšem času slične podružnice po vseh večjih mestih države.

Njen razvoj pričanja takoj po prevratu. Edino železni vztrajnostni ter popolni strokovni dovršenosti lastnika g. Frana Derenda, kot strokovnjaka, ki je dolgo let deloval v velikem inozemskem podjetju te vrste v Prostejovu (ČSR), se je zahvaliti, da je podjetje nazivlje največjemu pomanjkanju dobrih strokovnih delavcev ter medli zaščiti domačih produktov doseglo današnje stopnjo, izpodbilo neupravičeno nadenjevanje tujih izdelkov ter si pridobilo velik krog stalnih odjemalcev širom vse države.

Vsled skrajne racionalnosti je podjetje v prvi vrsti poklicano, da zadosti vsemu tu zemskemu povpraševanju s prvovrstnimi domačimi izdelki po ceni, ki je daleč najnižja, kar bo brezpogojno izzvalo znižanje cen isto vrstnih produktov ostale domače obrti.

Uspeh tega v polnem razvoju nahajajočega se konfekcijskega podjetja je sprito izredne delavnosti in agilnosti lastnika zasiguran, vendar pa je treba, da stori tudi država svojo dolžnost, t. j. da se zaščita carina na konfekcijske izdelke poviša, ker je domača industrija že tako razvita, da lahko producira tako dovršeno konfekcijo, kakor inozemstvo. Če država ne bo storila svoje dolžnosti, bo ne samo konfekcijska industrija kljub novi pojavljeni konkurenti izboljšanja industrijske krize, nazadovala, temveč se niti število brezposelnih ne bo zmanjšalo.

Podjetje je svoje izdelke izstavilo v okusno aranžiranem paviljonu V. Ljubljanskega velesjema J 573-579.

Šivalni stroji »Stoewer«. Najbolj privlačni so danes za ženski svet v paviljonu »G« razstavljeni šivalni stroji znamke »Stoewer« po tvrdki Lud. Baraga. Skoro ni verjeti, da bi bila vsa ta lepa vzemina izdelek svetovno znanega šivalnega stroja »Stoewer«, kateri pa na navaden pritisk gumba zopet šiva perilo, oziroma obleko. Konstrukcija stroja je isto-tako solidna in trpežna, tako jamci tvrdka da je 15 let, kakor tudi nad vse okusno opremljena najbode potem v svetli ali temni hrastovini ali pa v naravni orehovini. Nadalje ima ista tvrdka na ogled pisalne stroje in dvokolesa od iste svetovne tovarne »Berh. Stoewer«, Stettin, katera zaposluje danes nad 6000 delavcev in preko 750 uradnikov. Ne sme se prezreti mali potovalni in normalno velik »Underwood« pisalni stroj, katerega ime je tako razširjeno, da se morda lahko izreče svetovni sloves, ker je danes v rabi nad 1.800.000 pisalnih strojev »Underwood«. Imena »Underwood« in »Stoewer« širita sloves ne le o svojih izdelkih, temveč tudi lastnika tvrdke Lud. Baraga z lastno mehanično delavnico v Selenburgovi ulici št. 6.

STARA TOVARNA NOGAVIC IN PLETENIN

Ustanovljena l. 1888 — Poštni predal 44 — Telefon 425

Varstvena znamka!

M. FRANZL & sinovi

(Lastnik Feliks Franzl)
LJUBLJANA, Privoz 10

SHOD BIVŠIH BOJEVNIKOV.

V nedeljo so se v drugo sestali na Brezjah vojaki iz svetovne vojne, letos v močnejšem številu kot lansko leto. Ze s sobotnimi popoldanskimi in večernimi vlaki je došlo kakih tri tisoč Stajercerov in Dolenjcev, ki so si obujali v prijateljskem kramljanju vojne spomine ob grmenju topičev, ki so bruhali ogenj vso noč. V nedeljo zjutraj so se pa usipale gori goste množice, med njimi par tisoč žensk, povečini mater, žen in vdov padlih vojakov.

Po odkritju spominske plošče, ki jo je blagoslovil superior Kokalj, se je pred cerkvijo v genljivem govoru spominjal padlih bivši kurat g. F. Bonaf, nakar se je vršila služba božja za padle, pri kateri je svirala jesenjska delavska godba in pel žalostinke močan zbor bivših vojakov. Zborovanje je otvoril z lepim nagovorom major Colarič, ki je pozdravil navzoči častniški zbor komande Dravske divizije ter upokojenega generala Lavriča, ki se je tudi udeležil zborovanja. Prečital je došle brzojavke, med njimi pozdrav generala Majstra, ki so ga sprejeli zborovalci z velikim veseljem, ter predlagal brzojavni pozdrav kralju, kar je bilo z oduševljenjem sprejeto. Predsednik se je spominjal naših zaslužnih bratov ter izrazil željo, da bi prej ali slej padle naše krivične meje. Nato so se vrstili pozdravni govori zastopnikov trboveljskih vojakov, Mariborčanov, koroških Slovkov, vencev ter invalidov. Nekli bivši častnik je v krepkem jednatem govoru spominjal sobojne vojne na judenburško tragedijo.

Ko sta podala poročilo tajnik in blagajnik, je bil zopet soglasno izvoljen za predsednika g. major Colarič ter dosednji odbor, pojačen po trboveljskem in mariborskem zastopniku.

Popoldne se je razvila prijateljska zabava starih znancev z bojnih poljan, ki je potekla v najlepšem soglasju.

Kraj sestanka za prihodnje leto ni še znan, govori se o Celju.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

3. septembra, opera Cornelius: »Bagdadski brivci«.
 4. septembra, drama Petrovič: »Vozek«.
 5. septembra, opera Offenbach: »Hoffmanove pripovedke«.
 6. septembra, drama Manners: »Pegica mojega srca«.
 - Opera: a) Mascagni: »Cavalleria rusticana«, b) Leoncavallo: »Glumači« (I. Pagliacci).
 7. septembra, opereta Strauss: »Netopir«.
 8. septembra, opera Verdi: »Aida«.
- Danès zvečer ob pol 8. uri se poje opera »Bagdadski brivci«, komična opera nemškega komponista Corneliusa. Glavno vlogo brivca poje g. Betetto, ostale vloge so v rokah gg. Ribičeve in Stillojeve ter gg. Kovarč, Mohoriča in Šubla. — Predprodaja pri dnevnih blagajni v operi.

Dnevne vesti.

PRIZOR Z LJUBLJANSKE ULICE.

Malo pred polnočjo na Knaflejevi cesti. Ob ograji pri Koslerjevi hiši stoji gruča ljudi, v sredi pa mlad človek in policijski stražnik.

Sliši se opetovano vzklik mladega človeka: »Vi ste slišali, da je stražnik dejal, da bom dobil še eno. Jaz pa se ne dam.«

Stražnik: »Rekel sem vam, da ste aretirani. Z menoj!«

Aretiranec: »Tako, samo obleko še osna-

žim.« In pogovarjanje v tem tonu se nada-

ljuje.

Nakrat zagradi stražnik aretiranca, da bi

ga odpeljal. Ta pa se krčevito prime ograje.

Napor stražnika je brezuspešen. V tem se

nakrat zadrži preko ceste še en stražnik.

Začuje se vzklik aretiranca prijatelju, ki je

kot priča stal poleg: »Poglej me, ves sem kr-

vavi!«

Stražnika odvedeta nato aretiranca, ki

mirno odide z njima.

Iz gruča ljudi pa se sliši vzklik: »Al' jih

bo sedaj dobili!«

Zakaj se je izvršila aretacija, ne vemo. Pač

pa smo videli, da je naravnost neverjetno,

na kak način je bil dogodek likvidiran. Ni

bilo treba drugega ko par premišljenih bes-

ed in aretiranec bi mirno odšel. Da bi jih

kdo od navzočih povedal, prepoveduje § 104.

slovesnega krivičnega zakona.

Mogoče pa pada policijsko ravnateljstvo

navodilo stražnikom. In mogoče bo policijs-

ko ravnateljstvo tudi preiskalo, tako da je

mogoče, da pade tak vzklik, ko »sedaj jih

bo dobili.«

— Česa ni povedal »Slovenski Narod«. V

zadnjem odstavku svojega ne ravno duhovitega

poročila o ljubljanskem velesejmu poroča

»Obzorje« poročevalec o duhovitostih g. M.

A. C. v »Jutru«. Ker je »Slov. Narod« ta od-

stavek, ki se tiče njegove najbližje okolice,

zamočkal, dopolnjujemo mi poročilo »Slov.

Naroda«. »Obzorje« piše, da tudi žerjavovski

svojažijo Zagreb. Ravno sedaj prinaša »Ju-

tro« tipičen primer glupega zbadanja. V ju-

bilejni številki »Jutra« piše g. M. A. C., da

so postali radičeveci sedaj bolj praktični in

da je nekdo naročil pri »Jutru« klišee za sto-

dinarske bankovce. Skrajno neokusno je

vseled tega napadati Hrvat, pravi »Obzorje«,

in to dokazuje, da so žerjavovi navdušeni

Jugoslovenci v resnici samo zagrizeni malo-

meščanski separatisti. — Učinek duhovitih

uvodnikov g. M. A. C. je v resnici nedo-

segljiv.

— Iztirjevanje davkov. Gremij trgovcev

v Ljubljani sporoča, da je z ozirom na izdano

okrožnico g. delegata glede iztirjevanja dav-

kov sklenil v svoji seji, opozoriti g. finančne-

ga ministra na to okrožnico, ki je bila iz-

dana vsem davčnim oblastvom baš v dobi

največje mrtve sezone in splošne stagnacije,

ki je nastopila deloma vsled upeljave nove

carinske tarife, deloma vsled običnega po-

rasa vrednosti dinarja ter ga konkretno na-

prosila, da dovoli za poravnavo zapadlih dav-

kov obsežne plačilne ugodnosti.

— Prepoved prodaje tobaka mladostnim.

Da je pri nas prepovedano prodajati tobake

izdelke osebam, ki še niso stare 17 let, so

trgofanti že pozabili. Za prepoved ljubljans-

ke finančne delegacije z dne 9. aprila 1921

se nikdo več ne briga. In tako se je zgodilo,

da je opozorila oblast v Mariboru javnost na

to prepoved, glasom katere oseba pod 17 leti

ne sme dobiti tobaka, niti, če trdi, da ga je

prišla iskat za osebo, ki so starost že pre-

koracile. Oblast opozarja zopet na stroge kaz-

ni, ki so statuirane za prestopke te prepovedi.

— Teritorialna pristojnost naših konzula-

tov. Ministrstvo notranjih del je izvršilo sle-

dečo teritorialno razdelitev pristojnosti naših

konzulatov v Italiji: Konzulat v Milanu ima

provincije: Piemont, Lombardijo, Emilijo in Li-

gurijo. Konzulat v Trstu so podrejene vse

tri Benečije in Istra. Konzulat na Reki obse-

ga reški teritorij in otoke na Krvarju. Kon-

zulat v Zadru obsega zadrsko oblast. Konzu-

latu v Bariju so podeljene provincije: Kalabri-

ja in Sicilija. Poslanstvo v Rimu, ki ga v

kratkem nadomesti novoustanovljen konzul-

at, obsega provincije Toskana, Marija, Umbri-

ja, Lacija, Abruci in Kampanja.

— Mednarodni kongres prostozidarjev. V

Baselu zboruje se tretji kongres prostozidarjev,

ki so ga sklicali švicarski prostozidarji in ki

se ga je udeležilo nad 300 prostozidarjev iz

Nemčije, Avstrije, Češkoslovaške, Holandske,

Španske in Luksemburga. Cilj kongresa je

v prvi vrsti zopetna vzpostavitev prijatelj-

skih odnosov med nemškim in francoskim

prostozidarstvom v interesu ohranitve sve-

lovnega mira.

— Italijanski izizivci. Včeraj se je peljalo

skozi Ljubljano več italijanskih dijakov. Na

glavem kolodvoru so mladeniči izstopili,

se izprehajali po peronu in vpili »Evviva

l'Italia« in podobno. Energičnemu nastopu

policeje se imajo zahvaliti, da so odnesli zdrave

kosti, zakaj občinstvo je bilo radi njihovega

provokatoričnega nastopa zelo razburjeno.

— Odvetniki se organizirajo. Koncem tega

meseca se prične v Beogradu akcija za usta-

novitev zveze odvetnikov iz cele države.

— Nitti pride v Jugoslavijo? Kakor poro-

čajo iz Beograda, pride bivši italijanski mi-

nistrski predsednik Francesco Nitti še tekom

letošnjega leta v Jugoslavijo, kjer bo imel

par predavanj o liberalizmu v Evropi in spe-

cielno o debaklu liberalizma v Italiji.

— Materijalne težkoče Korfantiya. Iz Ber-

lina poročajo: Katoliška trgovska in indu-

strijska banka je zatvorila v soboto svoje bla-

gajne. Banka je last voditelja poljske desnice

Korfantiya. Njegov v Katovici izhajajoči list

»Polonia« je bil pred par dnevi prodan.

— Smrt dveh ukrajinskih pesnikov. Ukra-

jinska književnost je utrpela te dni veliko iz-

gubo. Umrla sta liriki in satiriki Vladimir

Samijlenka in odlični pesnik in novinar Jo-

sip Makoreja.

— Uspeh češkoslovaškega legionarskega

romana. Iz Prage poročajo: Pred letom dni

je izšla prva izdaja romana »Tretja četa«. Avtor je Josip Kopta. Knjiga je izšla v 10.000 izvodih. Tekom pol leta je bila naklada razprodana. Natisnila se je druga, toda tudi ta je bila razprodana v štirih mesecih. Sedaj se tiska tretja naklada. »Tretja četa« je epopeja junških borb češkoslovaške legije v Rusiji.

— Statistika prometa v pristaniščih. V proračuna za leto 1926-27 se postavi vsota 250 tisoč dinarjev za vodstvo statistike o blagovnem prometu v naših pristaniščih. Posel bo poverjen trgovski in obrtniški zbornici v Splitu.

— Penarejevalci železniških kart. Beograjska policija je razkrila tolpo goljufov, katere metlje je bil fabriciranje železniških kart. Tolpa je imela filijalke v Zagrebu, Ljubljani in v drugih mestih. Centrala je bila v Beogradu. Več članov je že pod ključem, ostali pridejo še na vrsto. Pri aretiranih so našli štampljke za ponarejanje žigov.

— Grofica Esterhazy nastopila kazen. Kakor poročajo »Lidovc« Noviny, je dobila grofica Esterhazy obvestilo od najvišjega sodišča, da je njen vzklic zavrnjen. Tako mora torej nastopiti prisojeno ji enoletno ječo. Grofica se je prijavila vsled tega pri sodišču v Neutri za nastop kazni. Tam je morala seveda takoj odložiti svojo elegantno toaletno ter obleči arestovalsko uniformo. Polovico kazni je absolvirala v preiskovalnem zaporu.

— Izpremembe v državni službi. V srednješkoli službi so premešeni naslednji profesorji: dr. Fran Čadež z ljubljanske realka na II. realno gimnazijo v Ljubljani; Josip Kardinar s celjske gimnazije na realko v Ljubljani; ter Adolf Robida z moškega učiteljskega v Ljubljani na ljubljansko realko. — Višji davčni upravitelj Fran Kratnar pri davčnem okrajnem oblastvu v Kočevju je premeščen k davčnemu uradu v Kamniku, finančni koncipist Ignacij Sirca pa iz Ljubljane k davčnemu okrajnemu oblastvu v Kočevju za vodjo tega oblastva. — Pripravniki Dejan Adamović je od carinarnece v Trzinu premeščen po službeni potrebi h glavni carinarnici v Koprivnici.

— Trdka Krupp v Črni gori. V Tudžemini so razkrili mangan, v Zagorjancu bauxit, Pri Baru pa petrolej in asfalt. V svrhu eksploatacije teh naravnih virov se podpiše te dni pogodba z nemško trdko Krupp.

— Nov most. Ministrstvo javnih del je odobrilo kredit v znesku 1.500.000 dinarjev za zgradbo mostu preko Save v bližini Šabca.

— Premije na glave zločincev. Kakor poročajo iz Beograda, je razpisana na izseditev in aretacija črnogorskih razbojnikov Maje Vujevića, Steva Stevovića in Jurija Draškovića, ki so izvršili v zadnjem času v Bosni več umorov in ropov, nagrada. Na Majo Vujevića je razpisanih 50 tisoč, na ostala dva 30 tisoč dinarjev.

— Planinski dom na Krvaveu je dovršen in se svečano odprl v nedeljo dne 6. septembra. Slednja, z največjo preciznostjo izvršena stavba v taki višini (1700 m) napravi mogočen vtis od blizu in daleč. Opremljena je kakor planinski hotel. Svet okoli zgradbe je izravnal in ograjen. Novi planinski dom leži dober četrt ure pod vrhom Krvavea na razgledni točki, ki ji ni para na naših planinah; razventega bo izhodišče za ture v predgorju od Grebena do Krvavea ter bo tvoril zvezo preko Grebena in Čojzove koče tudi v glavno pogorje Grinjavcev. Okoli Krvavea in pod razsejanimi planinami pod njim bo tudi po zimi najlepši teren za smučanje z dobrodošlimi sestopi na vse strani. Ponosna planinska stavba, ki bo turistovskemu prometu v veliko korist. — Ob 11. uri bo sv. maša, pri kateri bodo sodelovali poseben pevski zbor in orkester iz Kranja. Po maši pozdrav in govori in ljudska veselica, pri kateri sodelujejo tudi znana godba iz Domžal. Pred svečanostjo in po isti se bodo prirejali skupni izleti po bližnji okolici. Prihod se priporoča ali že zvečer, ali pa s prvimi jutranjimi (planinskimi) vlakci preko Kamnika ali Kranja in Cerkelj. Na povratku si bodo izletniki lahko izbrali pod vsega vodstvom poti, ki jih bodo najbolj zanimale. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu. Na mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

— Epilepsija ozdravljiva. Dr. Stelkel, dunajski psihoanalitik, je ugotovil, da je epilepsija pogostejša, kakor se je dozdaj domnevalo, psihičen defekt. O stvari piše v svojem najmodernejšem delu o sadizmu in masohizmu. Vsi epileptiki so močno nagnjeni h kriminaliteti. Napad nadomestuje zločin, eventuelno prepovedan seksualen čin. Pogostokrat je posledica s strahu pred božjo kaznijo ter simbolizira krivdo in kazen. Navidezna epilepsija je popolnoma ozdravljiva, prava, ki je zelo redka, pa se da zelo olajšati in izboljšati. Predvsem je treba študirati psiho epileptika. Epileptikom je njihova bolezen prijetna, napadi jim povzročajo užitek. Večina priznava, da producirajo napade iz lastne, svobodne volje, da se s tem rešijo neprijetnih situacij ter uživajo svojo slast brez krivde. Ozdravljiva je epilepsija ne z medicamenti, temveč psihoanalitičnim potom. Ko spozna epileptik analizo svoje kriminalne narave, potem epilepsije ne rabi več, na nje mesto stopijo moralni zadržki. — Tako pravi psihoanalitik dr. Stelkel.

— Nevarnost poplave v Budimpešti. Kakor poročajo iz Budimpešte, grozi mestu vsled neprestanega naraščanja Donave poplava. Donava je narasla v zadnjem času za 40 cm ter utegne doseči v sredi tedna 570 cm. Zato je bila odrejena evakuacija nižje ležečih nabrežij.

— Gimnazijskim in realnim maturantom iz 1. 1900. Na sestanku dne 31. avgusta t. l. se je sklenilo, da se vrši praznovanje 25 letnice naše mature v torek, dne 6. oktobra 1925 na Bledu. Odhod iz Ljubljane ta dan ob 6. uri 40 min. z glavnega kolodvora. Tovariše, ki se žele tega praznovanja udeležiti, vabim, da se z navadno dopisnico priglase pri meni najkasneje do 5. oktobra 1925. Samoočbebi umljivo nam bodo dobrodošli tovariši drugih srednješkolskih zavodov iz vse naše države in iz Primorske, s katerimi smo se leta 1900

sestali prvič v Zagrebu, vsled česar se vsi časopisi naprošajo za ponatis tega obvestila.

— Okrajni glavar Klobič, Ljubljana.

— Velikanski požar v Nagasakiju. Kakor poročajo »Berliner Tageblatt«, divja v Nagasakiju velikanski požar, ki je uničil bolnišnico, medicinsko fakulteto univerze Kynshu, kakor tudi univerzitetne kolegije za slušatelje medicine. Materijalna škoda se ceni na 1.000.000 jenov. Človeških žrtev, kakor se zdi, ni.

— Karambolaža dveh vlakov na hamburški mestni železnici. Na hamburški mestni železnici se je pripetila te dni nesreča, pri kateri so bile tri osebe težko, 26 pa lahko ranjenih. Vlak, ki vzdržuje promet med predkraji in mestom se je zaletel v neki na postaji stoječi vlak ter razbil zadnji voz, v katerem so se nahajali večinoma samo delavci, ki so se vozili domov.

— Ogenj v bližini municijskih magacinov. Komanda Dravske divizije je objavila svari-lo, glasom katerega imajo lastniki zemljišč v bližini municijskih skladišč strogo na to paziti, da se ne zažiga na njihovih zemljiščih noben, niti najmanjši ogenj — kakor jih n. pr. zažigajo pastirji. Prestopki so strogo kaznjivi.

— Panika v kopalnici. Kakor poročajo iz Capri, je prišlo tam te dni do velike panike. Prišla je karavana kakih 200 Čehov, ki se je podala naravnost v kopalnico. Vsled gneče pri blagajni se je zlomila nenadoma deska in 15 oseb je padlo v globočino na tam sedečega carinskega službenca. Te osebe so bile lahko, carinski uslužbenec pa težko poškodovan. Dogodek je povzročil veliko paniko.

— Radi konkurence. Iz Bjeljine poročajo: Te dni je prišlo v hotelu »Balkan« med dvema gostilničarjema do hudega prepira radi konkurence. Junaka sta: Ferizović Ibrahim in Tokić Osman. Ferizović je navadil na Tokića. Tokićev brat Salko ga je vigel na cesto. Ferizović je potegnil nož ter sunil ž njim svojega nasprotnika v čelo. Salko je pričel klicati na pomoč. Seveda se je njegovim klicom odzval njegov brat. Ferizović je sunil tudi njega dvakrat v prsi. Oba Tokića ležita sedaj težko ranjena v bolnici, kruha nevoščljivji Ferizović pa na slavnici v jetnišnici, kjer čaka sodbe.

— Dve rodbinski tragediji. Pomožni delavec Fran Mucha na Dunaju ima očeta, ki je hud alkoholik. To je 55 letni umirovljeni železničar Ivan Mucha, ki je bil že dvakrat v blaznici. Ko je prišel te dni Mucha mlajši o polnoči najbrže tudi ne popolnoma trezen domov, ga je stavil oče na odgovor. Prišlo je seveda do pretepa. Sin je vrgel v očeta star lonec, oče pa je pograbil nož ter hotel navaditi na sina. Sin mu je izvil nož ter naskočil svojega očeta kakor besen. Dal mu je pet sunkov z nožem v desno roko, na sence itd. Malo je manjkalo in iztaknil bi mu bil celo oko. Danes leži oče v bolnici, sin pa sedi v preiskovalnem zaporu.

— Umor ženske v Berlinu. Iz Berlina poročajo o bestialnem umoru. 37 letno Nežo Buhle je usmrtil njen ljubimec, 36 letni delavec Gotthold Lange, s katerim je živela več mesecev v konkubinatu. Iz neznanega vzroka je prišlo med njima do hudega prepira, ki je končal s tem, da je pograbil Gotthold Lange britev ter prerazal svoji ljubici grlo. Na krik otrok so prihiteli sosedi, ki so nasilnega Gottholda prijeli ter izročili policiji. Neža Buhle je umrla.

— Vsa rodbina se je hotela zastrupiti. Sosede so opazili, da so okna stanovanja neke hišnice na »Währingerei« na Dunaju proti navadi še proti poldnevni zastrta. Avizirali so policijo, ki je udrila v stanovanje ter našla vse plinove cevi odprte, vso rodbino — ostoječo iz matere, dveh sinov v starosti 21 in 8 let ter hčere, stare 23 let — pa nezvestno. Iz pisem, ki so ležale na mizi, je bilo razvidno, da so hoteli izvršiti vsi člani rodbine skupen samomor. K obupnemu koraku jih je tiral trdrosčen upnik, ki jih je besno preganjal in rubil radi tirjatve 250 šilingov (2500 dinarjev).

— Ljudje — psi. Uvodoma naj povemo, da turški listi Kurdom niso ravno posebno naklonjeni in da je obljubljeno turško časniško močvirje s številnimi racami. Zato si umijemo roke. Turški listi poročajo: »Predsednik sodnega dvora v El-Azisu Maghar Mufid bei je govoril o slučaju kurdijskega šejka Eyoub-a ter se izrazil pri tej priliki dobesedno: Seik Eyoub, eden od šefov zadnje ustaje, ki je bil obesen, je imel pred svojo hišo privezana dva človeka, ki sta figurirala kot njegova psa. Če se je približal kak tujec, sta lajala ter se obnašala prav tako, kakor dva psa, ki hočeta zabraniti tujcu vstop v hišo. Seik ju je imenoval vedno, kadar je o njih govoril, »moja psac«. Sprva sem mislil, da gre za bajko. Toda pozneje so mi potrdili resničnost govorice verodostojni ljudje, med njimi celo poslanci.«

— Usmrtili morilca Čira Gligorevića. Te dni je bil ustreljen v štipu, ne da bi bila

javnost poprej obveščena. Čiro Gligorević, ki je umoril srbskega komitskega vojvodo Stojana Miševića. Eksekucija je bila izvršena zunaj mesta v bližini kraja, kjer je izvršil Čiro zločin. Usmrtili so prisilovce razven ljudi, ki so prišli slučajno mimo, same uradne osebe. Med vožnjo na morišče so se mu tresla od razburjenosti (ne pa od strahu, kakor poročajo ljudje, ki o psihologiji nimajo pojma) kolena. Ko so mu prečitali sodbo, ki jo je poslušal popolnoma apatično, ga je vprašal duhovnik: »Ali obžaluješ, da si umoril človeka?« In Čiro Gligorević Keleš je odgovoril lakonično in s sigurnim glasom: »Ne!« Ko so ga pozvali, da stopi v izkopano jamo, kjer je imel biti ustreljen, se ga je polastila v prvem trenutku zopet razburjenost, tako da povzela ni prav razumen. V par trenutkih pa se je zavedel in stopil je mirno v jamo. Ko so mu zvezali roke ter mu hoteli zavezati oči, je protestiral. Oračniki so ga opozorili, da »tako veleva zakon!« Toda obsojenec je odvrnil: »Na to ne pristajem, to je moja zadnja želja.« Zadnja želja mu je bila izpolnjena. Počil so štirje strelci in Čiro je izpusil svojo grešno dušo. Njegovi sorodniki so bili o izvršitvi smrtne kazni obveščeni šele par ur kasneje.

— Samomor dveh francoskih oficirjev. Iz Mühlheima v Poruhru poročajo: Pred odhodom okupacijskih čet sta izvršila tu dva francoska oficirja samomor. Vzrok neznani.

— Hud podnajemnik. Dragotin Vidović iz Zagreba je prijavil te dni na tamkajšnji policiji, da ga je zabodel njegov podnajemnik, delavec Tomo Marvin, v prepiru radi neplačane najemnine trikrat z nožem v ledja. Tudi njegovi ženi je dal par sunkov z nožem. Po tem dejanju je mož neznan kam pobegnil. Zakonca Vidović sta si dala obvezati v bolnici rane, Marvina pa išče policija in žandarmerija.

— Iz živega srebra ne bo zlata. V zadnjem času se je mnogo pisalo o produkciji zlata iz živega srebra. Sedaj poročajo iz Berlina, da sta preizkusila dva strokovnjaka odkritje prof. Metheja ter prišla do zaključka, da je stvar »blufe«. Kdo ima prav, se bo šele videlo.

Sokolstvo.

Ljubljanski Sokol vabi svoje članstvo na slavnostno zborovanje, ki se vrši v torek 8. t. m. točno ob 11. dopoldne v društveni čitalnici v Narodnem domu, v proslavo tisočletnice hrvatskega kraljevstva. — Odbor.

Ljubljanski Sokol naznanja, da prične redna telovadba moške dece (od 6. do 14. leta) v petek, dne 11. t. m., in sicer ob lepem vremenu na letnem telovadišču pod Tivolijem, v slučaju slabega vremena pa v telovadnici v Narodnem domu. Vpisovanje se vrši dne 4., 5. in 6. t. m. v odborovi sobi v Narodnem domu med uradnimi urami, to je med 5. in 7. uro popoldne. Zeli se, da star

in posinkanih žičnikov; do 14. septembra t. l. glede dobave zložitljivih meril in glede dobave različnih pil. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju direkcije drž. žel. v Ljubljani. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije. Dne 9. septembra t. l. pri Stalni vojni bolnici v Ljubljani glede dobave svinjske masti, bele moke, suhih sliv, ješprenjčka, riža, makaron, fižola, pšeničnega zdroba, kristalnega sladkorja in kisa. Dne

18. septembra t. l. pri intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banji Luki glede dobave 269.000 kg ovsa. Predmetni oglasi za natančnejši pogoji so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 14. septembra t. l. ponudbe glede dobave betonskih cevi. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem

odeljenju direkcije državnih železnic v Ljubljani. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 13. septembra t. l. pri komandi varaždinskega vojnega okruha v Varaždinu glede dobave kruha in pečenja kruha. — Dne 16. septembra t. l. pri komandi varaždinskega vojnega okruha v Varaždinu glede dobave mesa. — Dne 17. septembra t. l. pri Komandi mesta v Dolnji Lendavi glede dobave mesa. — Dne 18. septembra t. l. pri

Komandi mesta v Kraljeviči glede dobave mesa. — Predmetni oglasi z natančnejšimi pogoji so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Železnikar Aleksander.
Tiska tiskarna »Merkur«, Ljubljana.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Sicer to ni prav nič škodovalo Adamu, tudi požiral je kmalu prav tako kot prej. Stari suhi mošček je imel pač železno naravo. No da, polovica njegovega telesa je bila umetna, ki si jo je po »lastni iznajdbi« sam napravil iz jekla, lesa in gumija.

Čudili so se, s kakšno grozno silo je vrglo Adama nazaj, po zakonu vztrajnosti, tako da so se pretrgale debela vrvi. V naslednjem trenutku pa se je že zopet dvignil, obrnil vzvoda in nastavljal zavoro. Šele potem se je zgrudil v nezavest.

»No, oh ne, meni ni nič.«

»Ha — ha — ha — hači!« potrdijo vsi.

»Bog pomagaj, da živite še sto let tako zdravi, kot sem jaz zdaj,« želi Adam. »Ali mojega tobaka bi ne smeli kar takole brezplačno njuhati. Torej ta vražji tobak se še vedno skriva po kotlih, moram zopet enkrat vse dobro pomesti.«

Pri sunku se je zopet enkrat dvignil tobak, katerega Adam ni spravil vsega v svojo vrečo.

Ko se vsi prepričajo, da je zeleni mošček zdrav in šil, in ko se nakihaajo, pogledajo, kje da pravzaprav so in tedaj se silno začudijo.

Avtomobil je v neki hiši, v kitajski sobi ali pravzaprav v dveh. Stoji namreč v steni iz opeke, ki jo je prodrl. V sprednji sobi sedi več žensk, večji del v zelo

(74)

dekoletirani toaleti; negujejo otroke, a sredi opravila so okameneli — kitajski harem — in zraven majhna sobica, v kateri je Maksimov zadnji del; ta sobica služi za bolj intimne reči in Maksimov ima prav, če drži svoj zadnji del vanjo — ta sobica je za človeške potrebe, za katere imamo mi olikani Kavkazijci v vsaki hiši kamrico, navadno tako ozko, da se komaj v njej obrnemo.

Ta kamrica, določena za gotove potrebe, je zelo, zelo prostorna, je prava soba, a onega aparata z ali brez vode ni. To je tu vse bolj enostavno. Na občeznani posodi, ki jo napravi lončar, in ki jo včasih še slikar okraši s cveticami, sedi debela kitajka, prav tik avtomobila. Če bi le malo iztegnila svoje zveržene noge, bi ji šla kolesa čez kurja očesa. Nepremično sedi, ne zmožna napraviti najmanjši gib, kakor vse druge. Avtomobil, ki je tako nenadoma vdrl v harem, jih je pač silno prestrašil.

Kot pravi gentleman ve Adam takoj, kaj se spodobi.

»Oh, prosim oprostite, če vas motimo. Zmotili smo se v vratih. Kar mirno sedite, mi nismo ničesar videli. Izvolite tobaka? Ne? Slišite, ampak to je zdravo, če zraven prav pošteno kihnete. No, pa zbogom, obiščite me kdaj.«

Zene se šele sedaj zavedo, kaj se je pravzaprav zgodilo ali pa šele sedaj vidijo, v kakšni nevarnosti so bile in so še ter — kričeč pobegnejo.

Leonor pa ne gleda s tako humorističnimi očmi kakor Adam.

»Naprej, da pridemo ven!«

Da, ali kje? Ti prostori so v pritličju, da so vanje tako naravnost zavozili. Zdaj je videti v zidu luknja, ki jo je napravil avto — kdo ve, skozi koliko sob je pridrvel s svojo hitrostjo šeststo konjskih sil v eni uri, preden se je vstavil, koliko škode je napravil!

Adam stopi zopet k aparatu in ne pomišlja dolgo.

»Naprej? Ne nazaj? Jaz tudi menim, da je najbolje. Uporabili bomo luknje, ki jih je pustil tesar.«

Maksimov se počasi pomika proti vratom, skozi katere so izginile ženske z otroki.

Da, to so vrata, tudi odprta so — ali žal za avto se preozka.

Toda Adama ne moti kaka malenkost, avtomobil vtakne lomilce skozi vrata, in potem — Adam doda nekaj konjskih sil in takoj zopet odzvede, avto pa je že skozi, podrl pa je precejšen del zidu.

Zdaj so v tretji sobi te dobro zidane hiše, ki je last kakega bogatega Kitajca. Ta soba je najbrže salon.

»Naprej! Zdaj moramo povsod prodreti!«

In Maksimov prodre še ena vrata, vozi skozi obširno spalnico, zopet skozi vrata in zid — to je predsoba, široke kamenite stopnice se prikažejo, ki drže navzdol!

»Tu gremo lahko v klet, mislim pa, da skočimo rajši skozi okno.«

Adam se le šali. Te stopnice gotovo ne drže v klet, temveč pod mlo nebo. Hiša je zidana na pobočju, od zadaj so prišli naravnost v sobe, na drugi strani pa so stopnice.

(Dalje prih.)

Pri „Solncu“

K. WIDMAYER

Pogačarjev trg (za vodo)

Perilo, manufaktura, opreme za neveste in novorojenčke, abtahi (peče). Vsakovrstne pletenine na debelo in drobno

Popravila vseh pisarniških strojev.

Oglejte si paviljon „E 24, 26“.
„MERCEDES“ najmodernejši razložljivi
pisalni stroj.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20 besed 50 p., večja različna beseda 20 p.

Poročila bi se rada

gospodična, trgovsko naobražena, z mladim inteligentnim gospodom v starosti 30 let z nekoliko premoženjem, ki bi služilo v razširjenju trgovine. Tajnost najamčena. Le resne ponudbe. Dopise le s sliko je vpslala na upravo »Narodnega Dnevnika« pod šifro »Sreča«.

Kupijo se

dobro ohranjene smuči. Ponudbe z navedbo cene pod: »Planinski raj«.

Dobro ohranjeno

žensko kolo se kupi. Ponudbe na upravo lista pod: »Kolo I.III.«

Hotel in restavracija Miklič

nasproti glavnega kolodvora, pri-
stano dobro kuhinja, prvovrstne
pijače, vedno sveže pivo — smerno
ceno.

Instrukcije

sprejme samošole. — Ponudbe na
upravo lista pod »samošole«.

Uradnica

z večletno prakso večja vseh pisar-
niških del išče službo v mestu ali na
deželi. — Ponudbe prosi na upravo
lista pod »Zanesljiva«.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz
vinskega kisa.

➡ Zahtevajte ponudbo! ➡

Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

OH KAM PA?

K „TRIBUNI“ po dvokolo, motor, ši-
valni stroj, otroški voziček, pneumatiko.
Tam je najceneje in največja zaloga. Pro-
daja na obroke. Ceniki franko.
LJUBLJANA, Karlovska c. št. 4. Tovarna
dvokoles in otroških vozičkov.

Stanovanje

obstoječe iz ene velike sobe in ku-
hinje se išče v sredini mesta ali v
okolici mesta Ljubljane. Ponudbe
z navedbo najemnine na upravo pod
»Stanovanje 400«

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja
z večletno prakso išče stalno mesto
za takoj v večjem kraju na Gorenj-
skem. Ponudbe z navedbo plače na
upravo lista pod »Energična moč«.

Naročajte in širite »NARODNI DNEVNIK«!

Galanterija

ter modno blago, pletenine, no-
gavice, sukanec, vezeri, ine, gumbe
modne, biserne in druge, palice,
nahrblinke, nože jedilno orodje,
škarje itd. vse to se dobi naj-
ugodnejše pri

JOSIP PETELINC-U
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika
ob vodi.

Na veliko. Na malo.

Cenjenemu občinstvu vljudo
naznanjam, da se dobi od
29. avgusta t. l. naprej tudi
popoldan vsakovrstno sveže
- - - pecivo. - - -

Pekarna

Anton Preskar

Dunajska cesta št. 5.

Specijalna parfumerija, trgo-
vina rekavic in nogavic

M. Bartl

Ljubljana, Stritarjeva 2

Paviljon E št. 49, 51.

Tovarna

čevljev

Peter Kozina & Ko. Tržič

prodaja od danes naprej svoje izdelke po znatno
znižanih cenah.

Interesenti glede samoprodaje dobe pojasnila na

Veesejmu, paviljon „I“.